Jonathan hoort dat Demetrius II. tegen hem wil optrekken met een grotere macht dan ooit te voren, om hem in de nacht aan te vallen. Hij houdt zich daarom gereed, en als de vijanden dit horen, worden zij verschrikt en bevreesd, en vuren aangestoken hebbende om de Joden te misleiden, nemen zij de vlucht. De volgende morgen zet Jonathan hen na, maar kon ze niet bereiken, alleenlik nam hij veel buit. Jonathans broeder Simon neemt Joppa in: hij zelf versterkt Jerusalem, en wil ook Trijfon bestrijden. Deze evenwel voor Jonathan vreezend, houdt zich zeer vriendelik, ontvangt hem in Ptolemais met grote eer, maar overvalt hem, nadat al de Joodse soldaten naar huis zijn gezonden, en doodt allen die bij Jonathan gebleven waren.

Denkende dat hij nu de Joden kan onderbrengen, zendt hij een leger naar Galilea, maar voert niets uit, omdat de Joden als een man opkomen om zich tegen hem te verzetten.

BOEKBESPREKING.

Die Millennium. Een voorspelling door Johanna Brandt—van Warmeloo.

De schrijfster van "Die Kappie Kommando" heeft weer zich laten horen. Handelde het eerste boek over het verleden, dit laatste spreekt van de toekomst.

Evenals het eerste laat het zich aangenaam lezen. Het eerste deel (histories) behandelt zeven visioenen: t.w. van Paulus, van Constantijn de Grote, van zijn moeder Helena, van Peter Amiens, van Bartholomeus, van Nicolaas van Basle en Jeane d'Arc. Tegen de historiese waarde en getrouwheid valt nog wel wat in te brengen: Jeane d'Arc alleen is tamelik getrouw en met gloed getekend.

Het tweede deel geeft persoonlike visioenen; over de waarheid en getrouwheid kunnen en mogen wij niet oordelen. De schrijfster zegt zij heeft ze gehad en wij mogen dit niet ontkennen. Te oordelen over de betekenis er aan gehecht, wagen wij niet; het is te persoonlik. De tijd zal wel leren, welke waarde aan zulke voorspellingen te hechten zijn.

Om reeds te voren te schrijven onwaar of verbeelding, dat mogen wij niet, want Shakespeare heeft reeds terecht gezegd: Er zijn meer dingen tussen hemel en aarde dan waarvan wij dromen.

Wie aanleg heeft en lust voor zulke visioenen leze het boek; wie er geen smaak in heeft doe het ook maar, om kennis te krijgen van zulke dingen.

De druk en uitvoering zijn goed, ofschoon het omslag wat bont is en geen rust geeft.

van B.

* * *

Sketse uit de Vaderlandse Geskiedenis. Leesboek vir Skool en Huis, deur H. W. Kammeyer en H. H. van Rooijen.

Dit is nu waarlik en mooi boekje voor de scholen met Hollands medium. De schrijvers hebben een poging gewaagd om een leesboekje over de Vaderlandse geschiedenis in de Afrikaanse taal voor St. III. en IV. te geven. Naar ons inzien zijn ze zeer goed in hun arbeid geslaagd. De stof is in aantrekkelike vorm gekleed, de stijl is recht kinderlik, de afbeeldingen dragen niet weinig bij om de leerstof te verduideliken, en bovenal: de schrijvers trachten, zoals zij ook in hun "Voorberig" zeggen, "die leerling die leiding Gods met Land en Volk te doen zien", 'twelk toch het eigenlike doel van het onderwijs in de geschiedenis moet zijn.

Wij willen niet zeggen, dat er geen aanmerkingen op dit boekje te maken zijn. Op bladzij 10, bijv., wordt gezegd, dat dit die gewoonte was van die Portugese, om overal kruisen te plant. En dan volgt er: "Zulke vrome mense was hulle." In aanmerking genomen, de betekenis, die het woord "vroom" in het hedendaagse Hollands en Afrikaans heeft, komt het gebruik ervan in dit geval ons tamelik bedenkelik voor.

Aan de voet van dezelfde bladzijde wordt de naamsverandering van de Kaap aan de Koning van Portugal toegeschreven. Wij meenden, dat het nog altijd niet uitgemaakt is, of die verandering van die koning of van Vasco da Gama afkomstig is.

Op bladzij 31 vinden we als de kleuren van de Hollandse vlag aangegeven: "rooi, wit en blauw." In die tijd had de vlag geen rode, maar een oranje baan. De oorspronkelike oranje baan is pas vervangen door de rode na de bevrijding van het Franse juk in 1813.

Deze opmerkingen beletten ons echter niet de schrijvers geluk te wensen met hun werk, en wij hopen, dat zij aan hun plan, om de geschiedenis in concentriese leergangen te behandelen gevolg zullen geven.

De Hervormer.

Officieel Orgaan van de Nederduitsch Hervormde Kerk.

Onder Redaktie van de Predikanten van de Ned. Herv. Kerk.

Alle stukken en brieven de Redaktie betreffende te zenden aan

Ds. JAC. VAN BELKUM, Heidelberg.

ADVERTENTIEN.

Staande Advertentiën voor lange termijn op kontrakt.

Familieberichten **6d.** per regel.

Prijs per Jaargang **7s. 6d.** vooruitbetaalbaar.

Alle gelden voor Abonnementen en Advertentiën te zenden aan

de heer H. J. L. Th. ROORDA, P.K. Bus 444, Johannesburg.

Alle brieven voor de Administratie te zenden aan

Mevr. J. A. WORMSER, Bus 748, Pretoria.

No. 5. PRETORIA, 15 NOVEMBER 1918. JAARGANG X.

GEEN TRANEN MEER.

Te Lezen: Openbaring 7.

Tekst: Openbaring 7:17 (laatste gedeelte):

En God zal alle tranen van hun ogen afwissen.

Zingen: Psalm 3:2, Gezang 189:6, 191:2.

Er wordt in de laatste jaren en vooral in de laatste maanden zo ontzaglik veel geleden, ook in ons eigen land en daarbuiten. (De pestilentie, die in de donkerheid wandelt, vraagt ook onder ons zijn slachtoffers bij duizenden. Hier is het een jonge vader, die weggenomen wordt en vrouw en kinderen onverzorgd achterlaat; daar 'n tedere moeder, die van haar jeugdig kroost wordt weggescheurd; ginds 'n zoon of dochter, kortelings nog zo bloeiend en fris, die door de niets-ontziende ziekte plotseling wordt weggemaaid. Bijna geen huis, of er heerst droefheid en rouw! Er worden zo veel tranen geschreid. Gelukkig, indien wij onder al die slagen de hoop op God, de hoop op 'n eeuwig leven met God niet uit 't oog verliezen.

De kristen is wedergeboren tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Kristus uit de doden. Wij zijn in hope zalig geworden. Ons geloof in God nu sluit de hope op God in zich. En vooral in dagen van smart en van strijd verdiept het kristenhart zich met nameloze verrukking in de vooruitzichten, door het Evangelie voor al Gods kinderen ontsloten.

Hier is er een van die allerschoonste vooruitzichten, liefelik genoeg om ons ook midden in de diepste nood aan het jubelen te brengen.

"God zal alle tranen van hun ogen afwissen." In een van die prachtige visioenen die de ziener op Patmos te aanschouwen gegeven werden, hoort deze bekoorlike gedachte te huis. 't Is alsof het gordijn van de toekomst even voor ons wordt opgetrokken. En dan ontrolt zich voor ons een tafereel, zo hemels schoon dat 't oog niet moede wordt er op te staren en het hart er nooit genoeg van krijgen kan . Zie, daar staat voor de troon van God een schare, die niemand vermag te tellen, de schare van de verlosten. Zij zijn daar verzameld uit alle geslachten, natieën en tongen. Zij zijn opgekomen ter feestviering en daarom in witte staatsieklederen gehuld. Ze hebben groene palmtakken in de hand, teken van de overwinning, die zij behaalden. En zij luisteren met eerbiedige blijdschap naar het lied, door hemelgeesten gezongen: "Amen! de lof en de heerlikheid en de wijsheid en de dankzegging en de eer en de kracht en de sterkte zij aan onze God tot in alle eeuwigheid. Amen!"

Terwijl de ziener in verrukking dit tafereel zit aan te staren, vraagt hem één van de ouderlingen, die in dit gezicht een belangrijke rol vervullen, wie ze zijn die daar staan met witte staatsieklederen gekleed en vanwaar ze zijn gekomen. Hij vraagt dat niet, omdat hij 't zelf niet weet. Hij vraagt het om de ziener een belijdenis van onkunde te ontlokken, en hun zo de gelegenheid tot het verkrijgen van nadere inlichtingen te openen. En die inlichtingen zelve volgen dan een ogeblik later.

Eerst vertelt hij, hoe die verlosten het zover hebben gebracht. Zij zijn gekomen uit de grote verdrukking om Kristus' wil kloekmoedig verdragen en doorworsteld. En zij hebben hun lange klederen gewassen en wit gemaakt in het bloed des Lams. En dan volgt een beschrijving van de gelukkige toestand, waarin ze zich tans bevinden. Zij zijn nu voor de troon van God en dienen hem dag en

nacht, met Hem in onafgebroken gemeenschap verkerend; niet meer zoals vroeger, toen de aanbidding nog niet het ganse bestaan volkomen omvatte en hun leven nog niet geheel en al aanbidding was. Hij, die op de troon zit, overschaduwt hen uit de tent Zijner heilige tegenwoordigheid. Zij hongeren en dorsten niet meer; immers een teken hiervan, dat al hun behoeften van de eerste tot de laatste toe volkomen zijn vervuld. De zon valt niet meer op hen, noch enige hitte, aan geen enkele beproeving of verdrukking zijn ze meer blootgesteld. Want het Lam, dat in 't midden van de troon is, leidt hen tot de levende fonteinen der wateren, tot al die wonderen verkwikkingen en genietingen, aan de volle ontplooiing van het bezit van 't eeuwige leven verbonden. En dan wordt aan de beschrijving van deze gelukzaligheid nog die laatste trek toegevoegd: "God zal alle tranen van hunne ogen afwissen."

Liefelike beeldspraak- Ik zou haast zeggen: daar hebt ge dan nu de kroon op de vervulling van de belofte, in Jesaja's profetieën vermeld, dat God de zijnen troosten zal, gelijk een moeder haar kind. 't Arme kind heeft zich zo'n pijn gedaaan en is uitgebarsten in luid geween. De kleine speelgenoten groeperen er zich met een gevoel van naïeve deelneming om heen. En ze staan het snikkend wicht met machteloze deernis aan te staren. En ze zeggen, dat het wel gauw weer over zal gaan. En ze doen hun uiterste best om 't ongelukkige broertje of zusje weer zoet te krijgen. Maar 't baat niet. Pas is de tranenvloed even gestelpt, of 't volgend ogenblik begint hij des te milder te stromen......Moeder! Moeder! moet er bij komen. En o, dan is de zaak zo spoedig in orde. En de moeder knielt er bij neer. En ze vat 't ontstelde kind in de armen. En ze drukt het aan de borst. En ze weet het stil te krijgen met haar kussen en liefkozingen en geruststellende woorden. En dan neemt ze haar zakdoek of een tip van haar voorschoot en ze droogt haar lieveling de tranen af. En een ogenblik later, zie dan speelt er weer een lenteglimlach over dat kindergelaat. En de kleine martelaar huppelt weer weg om te stoeien en te spelen. En 't leed is vergeten, vergeten voor goed.

God zal alle tranen van de ogen afwissen.

Hier is het dus voor ons de tijd om te wenen, de tijd om te lijden. Gods kinderen hebben tranen in de ogen, anders kon er toch ook van het afwissen van die tranen geen sprake zijn.

De troost onderstelt de smart. Laat ons het niet vergeten! Voor hen, die de Heer toebehoren, is het lijden hier op aarde niet iets buitengewoons: niet iets dat hun slechts als een uitzondering op de regel, als een toevallige ervaring overkomt; niet iets vreemds, dat zij toch eigenlik ook wel zouden kunnen missen. Integendeel, het is iets, dat noodzakelik behoort bij de toestand, welke voorafgaat aan de hemelse gelukzaligheid. Niet gaarne zou ik zo maar in 't algemeen, zonder beperking, deze aarde een tranendal willen noemen. Ik weet, dat Jezus zijn volgelingen in staat stelt om ook onder zorg en moeite hun weg met blijdschap te reizen. Maar dit verandert toch niets aan de waarheid, dat het kristenzijn, hier op aarde, met smart en strijd gepaard gaat tot het einde toe. Een kristendom zonder lijden is er niet. En indien het er is, dan is het geen kristendom. Wij moeten ons toch niet voorstellen, dat het mogelik is zonder vele verdrukkingen het Koninkrijk Gods in te gaan. Wij moeten vertrouwd zien te worden met de waarheid, dat een kristen, o, zeker veel meer te genieten, maar toch even zeker ook veel meer te lijden krijgt dan de andere mensen, eenvoudig omdat er geen geloof is zonder smart, evenmin als er geloof is zonder strijd. En als ons enig lijden overkomt, zie, dan behoren wij toch niet te klagen en alarm te maken, alsof ons iets abnormaals overkwame, maar tonen te verstaan dat er geen andere weg ten hemel is, dan de weg van smart en van kruis.

Daar de witte staatsieklederen: hier de uniform van de voetknecht, met staf en bloed bedekt. Daar de palmtakken in de hand; hier het zwaard in de vuist. Zo is de orde, de orde der liefde. En die orde moeten wij niet willen verbreken.

God zal alle tranen van de ogen afwissen. Wanneer? Dan, als de eerste dingen zijn voorbij gegaan. Eerder niet? Neen, eerder niet. En van wat ons aan hemelse vertroosting in de tegenwoordige bedeling zal toekomen moeten wij dus voor zeker geen te lage, maar toch ook geen al te hoge verwachtingen gaan koesteren. De vertroostingen van onze God zijn ons ook nu groot genoeg, soms zo dat de ziel van zaligheid wordt overstelpt. Psalmen in de nacht! Maar toch nacht. Lachen door de tranen heen! Maar toch tranen. En nu is het verkeerd ook in dit opzicht haastig te willen vooruitgrijpen op de ordinantieën Gods. Neem aan, dat gij op reis zijt naar een land, waar overvloed van goud en zilver u wacht, zult gij u er dan over beklagen, dat gij onderweg nog niet anders dan in hope van die overvloed kunt genieten, en dat gij u, misschien nog vlak bij de grenzen, met een sober maal moet te vreden stellen? Wij moeten ons niet voorstellen, dat er voor ons ook aan deze zijde van 't graf nog wel eens een tijd komen zal zonder oorzake van geween. Wij moeten, voordat wij in het Vaderhuis zijn, de zaligheid van dat Vaderhuis ook niet anders dan in hope willen smaken. Wij moe-

ten ons zien te verzoenen met de gedachte, dat wij tot het laatste ogenblik va nons leven, reden zullen hebben om te wenen, dat God ons in Zijne heerlikheid op wacht om onze tranen af te drogen, en dus ......met tranen in de ogen.

Hieruit volgt ook van zelf, dat Hij ons het wenen niet verbiedt, zolang die ure van volkomene verlossing niet heeft geslagen. De mensen zeggen dikwels: "gij moet u groot houden; gij moet u zien te oefenen in de kunst om uw kruis te dragen, zonder dat u ooit de ogen vochtig worden of u een bange zucht van de lippen glijdt." Die harde eis wijzen wij af. God verwacht ons bij zich met tranen in de ogen. De Heiland behoeft zich niet te schamen voor de tranen, door Hem bij het graf van Lazarus en bij de aanblik van Jeruzalem vergoten. Waarom zouden we ook in dit opzicht niet eerlik en natuurlik mogen zijn, altijd zonder met onze smart te pronk te lopen, en zonder te verzuimen dat wij onder de mensen niet anders komen dan met gezalfden hoofde en gewassen aangezicht? En dan ligt in het verrukkelik uitzicht, ons hier geopend, tevens een wenk om toch niet te hoog te denken van de vertroostingen die wij elkander durven aanbrengen. Er staat niet geschreven dat onze lieve doden, in de Heer ontslapen, ons ginds de ogen zullen afwissen. God zal het doen. Dat is Zijn werk, het onze niet. En laten wij Hem dus ook niet bij voorbaat dat werk uit de handen willen nemen! Laten we de betekenis van onze onderlinge deelneming niet te hoog aanslaan, niet zo hoog, dat wij elkander, wat zo licht gebeurt, tot moeilike vertroosters worden. Laat ons doen als de kinderen die, in plaats van bij de schreiende speelmakker zelf de tranenvloed te willen stillen, hem bij de hand vatten en zeggen: "kom, ga mee naar moeder, zij zal je helpen!"

En dan het vooruitzicht zelf......alle tranen van de ogen afgewist! 't Is om er in zwijgende aanbidding bij neer te knielen. Kunt gij opsommen al de krankheden, al de verlegenheden, al de angsten, al de noden, al de raadselen, al de verschrikkingen, die het een mensenhart zo onbeschrijfelik bang kunnen maken? Gij kunt het niet. Maar hoe zouden wij ons dan een klare voorstelling kunnen vormen van een toestand, waarin er van al die veelvuldige smarten zelf en van al wat er aanleiding toe gaf, geen schijn of schaduw meer is overgebleven? Misschien is dit nog het beste, dat wij ons eens rustig verdiepen in al wat ons persoonlik bezwaart, dat wij ons de scherpe, vreeslike werkelikheid van het lijden, waaraan wij in meerdere of mindere mate deel hebben, helder voor den geest plaatsen; dat wij beproeven in te denken hoe het zijn zou, wanneer dat alles er niet was; misschien zullen wij langs die weg een teuge kunnen proeven van de heerlikheid, ons in hope geschonken.

Een groot dichter zegt ergens, dat men om recht te genieten van dat genot duizelig moet kunnen worden.

Welnu, hier is de gelegenheid om een duizeling te krijgen.

Een heilige duizeling.

Een hemelse duizeling.

En om helderder te leren zien, om zuiverder te leren denken, om rustiger te leren hopen, haast geen beter middel dan zo'n duizeling.

Zalig, indien wij weten, dat God ook eenmaal onze tranen zal afwissen; dat Hij het reeds hier op aarde doet. Dan vrezen wij niet, zelfs niet voor de pestilentie, die in de donkerheid wandelt. Amen.

A. J. Th. J.

BRIEVEN VAN OOM SAREL.

Uitkijk, Oktober, 1918.

Waarde Neef Willem!

Hoe gaat het u, en uw huis?

Dat is nu in deze dagen geen gewone beleefdheidsvraag, zoals die zo dikwijls is, maar mag er wel ene van ware belangstelling zijn. Immers wij wandelen als tusschen graven en dooden, en ik twijfel of er in Zuid Afrika wel éne familie is, die niet door het sterven van een of meerdere harer leden is getroffen.

De epidemiese ziekte, die ons land door gaat, als in de nacht, onhoorbaar en stil nader sluipend heeft weer twee grote dingen aan het licht gebracht, die we wel goed mogen onder de oogen zien.

1. de hardnekkige verharding van vele mensen, die bij al de ellende nog kunnen spelen en lachen en naar God niet vragen.

2. de onmacht van de mens om de dood en de pestilentie te keeren uit het leven, als God die zendt en als een oordeel over ons doet komen.

Wat mij nu onder dit oordeel zo pijnlik stemt, is dat sommige Stadsraden en Stadsraadjes zover zijn gegaan, om met miskenning van Gods almacht uit vrees door de bacillus catharralis, de kerken te doen sluiten en de godsdienstoefeningen te verbieden.

(Johannesburg, de anders zoals goddeloos uitgeroepen stad, deed het niet.)

Men heeft dus in radeloosheid of uit godsdienstloosheid, godsdienst op ene lijn gesteld met wedrennen en bioskopen en lager geplaatst dan

drinkhuizen en theekamers, waar toch ook vele mensen komen, of is in die laatsten aan de pest misschien verboden binnen te komen Ik dce die vraag, omdat ik denk aan wat een paar eeuwen vroeger gebeurd is.

In de 18e eeuw in de dagen van Koning Lodewijk XV van Frankrijk werden er des nachts op de beroemde Parijse begraafplaats verschijningen waargenomen, die nog al een menigte mensen trokken. De koning in zijn geweten onrustig over de vervolgingen der Hugenoten, belette die nachtelike samenkomsten en een spotter maakte het volgende versje uit het Frans vertaald, "Van wege de koning is het verboden aan God, Wonderen te doen op deze plaats." En nu hebben de Stadsraden en raadjes georderd: "het is aan God verboden in de kerken gebeden te horen."

De kerkbode van de Nederd. Geref. Kerken heeft in haar nommer van 31 Oktober ook een artikel cver deze zaak. Zij neemt over een brief van de Aartsbisschop der Engelse Kerk, die ook ik hieronder volgen laat; de brief is geschreven aan de Burgemeester van Kaapstad, die had verzocht de kerken te sluiten.

Uw verzoek brengt mij in een moeielike posisie, daar ik natuurlik gaarne mij verenigen wil met enig verzoek door u gedaan. Terzelder tijd moet ik echter schrijven om u te doen weten, dat ik niet zien kan, hoe ik de leraars der gemeenten vrage kan om hunne openbare diensten op te schorten. Mij komt het voor, dat 't thans een tijd is, wanneer men naar de godsdienst ziet om hulp en troost, en onder zulke omstandigheden zou 't, meen ik verkeerd zijn, die hulp de mensen te onthouden welke de openbare godsdienstige verrichtingen hen brengen kon. Om deze oorzaak dan, hoe gaarne ik ook voldoe aan enig verzoek door u gedaan, kan ik tot mijn leed de predikanten niet vragen met de openbare diensten op te houden. Ik zal echter hun zeker vragen de diensten kort te maken.

Ook de Superintendent van de Wesleyaanse kerken in Zuid Afrika schreef in deselfde geest: "Op de wekelikse vergadering van de predikanten werd uw voorstel overwogen en de aanwezigen voelden, dat aangezien vele van onze mensen in een atmosfeer van bedruktheid gedurende de gang van de epidemie geleefd hebben, en een aanzienlik getal gebogen gaat onder een last van bekommernis ten opzichte van dierbaren, het verkeerd zou zijn hun de gelegenheid te onthouden van afzondering van de heersende ellende, en van troost en bemoediging, welke de openbare godsdienst in het huis Gods aanbiedt. Velen voelen in deze tijd behoefte daaraan om in een andere dampkring te verkeeren, al is het dan ook maar voor een ogenblik."

Met deze waardige en kalme afwijzing van het verzoek van Kaapstad's burgemeester om de kerken te sluiten ga ik geheel samen, en ik verblijd mij dat deze in hun kerk hooggeplaatste mannen zulk een verzoek beleefd maar beslist hebben afgeslagen.

Dat er Stadsraden gevonden zijn, die zulke orders konden geven: dat er leraars zijn die hieraan zich zonder protest hebben onderworpen, verbaast mij, Neef Willem. Hoe de gemeente, die belijdt te geloven in God, de Vader, de Almachtige, die alles bestuurt en gelooft, dat zonder zijn wil geen zieke of gezonde dagen over ons komen, die juicht

> Ik steun op God, mijn Toeverlaat;
> Die heb ik niets te vreezen,
> Wie God vertrouwt, dien deert geen kwaad,
> Uw tent zal veilig wezen.

mag op bevel van een burgemeester, die mag wezen van enige godsdienstige overtuiging, Jood, Mohammedaan, Rooms, Protestant, ongeloovig of geloovig hare kerkdeuren niet openen, om dien God te vragen, dat Hij genadig zij en de pestilentie doe ophouden. Zij mag niet samenkomen om zich onderling te vertroosten, en in gebed en lied en preek haar geloofs-versterking zoeken. En dat gebeurt in een kristelik land, onder een overheersende bevolking, die in vroeger dagen overal bijeenkwam, om haar God te aanbidden naar hare wijze, wat door een tijrannieke koning haar was verboden-

Neef Willem, ik wil wel geloven, dat Gods hand zwaar op ons drukt: ik erken, dat wij deze straf verdiend hebben, niet alleen als volk, dat verdeeld, wereldsgezind, goudzoekend, stofvergodend, voor de aarde alleen leeft, maar veel meer als kerk, die zo zeer is vervallen, dat men geen eerbied meer heeft voor haar en haar behandelt als bioskopen en minder haar telt, dan theekamers, drankhuizen en zulke plaatsen.

Ik acht dan ook, dat deze pestziekte in de allereerste plaats is een roepstem tot de kristelike kerk: hare leraars, hare sijnoden, hare kerkeraden ,om het twisten over allerlei aardse zaken te staken: om zich door dienende liefde weer navolger van Kristus te toonen en zo de plaats weer te veroveren, die ze eenmaal in de wereld had, n.l. te zijn een schuilplaats in ellende, een altaar der offerenden, een voorhof van gemeenschappelik gebed. Alleen zo kan het oordeel van haar wijken en als 't voorbij is tot een zegen worden.

Met vriendelike groete, uw

OOM SAREL.

VOOR DE ZONDAGSCHOOL.

1 Desember: Eerste Advent-Zondag.

Te Lezen: Matthëus 21: 1—11.

JEZUS KOMT.

Boven onze les staat: Eerste Advent-Zondag. 't Woord Advent komt van 'n latijns woord en betekent aankomst, nadering. 't Is een oude gewoonte in de Kristelike Kerk, om vier weken voor het Kerst- of Kristusfeest, een aanvang te maken met de prediking over de gebeurtenissen, die aan de geboorte van onze Heiland vooraf gingen, en de gemeente voor te bereiden om dat heerlik feest in de rechte stemming te vieren. De vier weken, die aan 't Kerstfeest voorafgaan heten dan de Adventstijd, de tijd van biddend wachten op de komst van de Heer.

In 't Oude Testament wordt dikwels over de komst van de Heer Jezus gesproken. Allereerst in Genisis 3:15 waar God aan Eva belooft, dat haar zaad de slang de kop zal vermorzelen. Haar zaad, dat is één van Eva's nakomelingen, zal de slang of de Satan verpletteren. Aan Abraham zegt de Heer: In uw zaad zullen gezegend worden alle volken der aarde: naardien gij mijn stem gehoorzaam geweest zijt. Zie ook: Deuternomium 18:18, Micha 5:1, Jesaja 53, en Zach. 9:9. Bijna vier duizend jaren na de belofte aan Adam en Eva, werd die belofte eindelik vervuld.

In 't hoofdstuk dat we gelezen hebben, zegt de Heer Jezus zelf dat hij de Koning is, waarvan Zacharia heeft geprofeteerd. Niet alleen de Joden, maar alle mensen moeten het weten, dat hij niet maar een Koning, maar de Koning, de Koning van alle koningen is. Daarom doet hij kort voor z'n kruisiging ook als Koning zijn intocht in Jeruzalem, de koninklike stad. Daarom laat Hij toe, dat de discipelen en de vrienden hun klederen op de weg spreiden, en de grond bedekken met de jonge takjes en brede blåderen van de palmbomen, en dat zij Hosanna roepen. Hosanna betekent eigenlik: God, geef nu heil! Hier is het 'n uitroep: Heil de Koning! Leve de Koning!

Als we 'n familielid of vriend verwachten, waarvan we heel veel houden, maken we 't huis mooi schoon, de slaapkamer netjes in orde en als de gast eindelik komt halen we hem van de trein af, begroeten hem vriendelik op de stoep en bereiden hem 'n lekker maal. Bovendien zorgen we er voor dat alles vredig, rustig en aangenaam in huis is. Hoe moeten we nu de komst van Jezus afwachten? Door God te bidden, dat Hij voor Zijn lieve Zoon 'n plaats wil bereiden in ons huis, in onze slaapkamer, aan onze tafel, in ons hart, in ons leven, in al ons werk. Door in liefde en vrede met allen te leven. Zo kunnen we 'n gezegend Kerstfeest verwachten.

8 Desember. Tweede Advent-Zondag.

JEZUS KOMT ALS RECHTER.

Te Lezen: Lukas 21: 25—46.

Jezus is op aarde gekomen als Koning, om Zijn koninkrijk, het Koninkrijk der Hemelen te stichten, en woont nu in de Hemel, om als Koning Zijn gemeente te regeren. Hij is gekomen als Profeet, om Zijn volk te leren; als Priester, om Zichzelf te offeren als 'n rantsoen, 'n betaling voor onze zonden.

Eenmaal, aan 't einde der dagen zal Hij wederkomen op de wolken, om als Richter, als de Hoofdrechter (Judge) de wereld te oordelen.

Heel veel mensen willen wel van de lieve Heer, en de lieve Jezus horen, die de kindertjes en de grote mensen gelukkig en zalig wil maken, maar zij willen Jezus niet als hun Koning erkennen; zij willen er niet van horen, dat Hij eenmaal als Richter zal komen. Waarom niet? Omdat zij dan hun zonden moeten laten staan, zich moeten bekeren, en dat willen ze niet.

't Kind dat stout geweest is, vreest zijn vader te ontmoeten. Vader zal hem als Rechter straffen. De leerling, die niet gewerkt heeft is bang voor de komst van de Inspekteur. De misdadiger is beangst, als het rondgaande Hof zit en de Rechter hem zal veroordelen. Wie God niet heeft gediend, wie de Here Jezus niet heeft lief gehad en in de zonde heeft geleefd is bang voor 't Oordeel, voor de komst van Jezus als Rechter. Wanneer zal Jezus komen als Rechter? De Here zegt ons: "Van die dag en die ure weet niemand." Alle berekeningen, zoals ook in de laatste tijd gedaan worden, zijn daarom vergeefs. Toch weten wij er wel iets van. We kunnen het zien aan de tekenen, die er geschieden zullen. Die tekenen worden beschreven in 't hoofdstuk, dat we gelezen hebben. Er zullen dingen gebeuren, zoals in de tegenwoordige tijd, maar misschien nog veel erger. De mensen zullen vallen door de scherpte des zwaards, zoals nu in de wereldoorlog. De volken zullen twijfelmoedig worden en vragen, zoals tans: "Wat moet er van de wereld worden, zou God de wereld nog wel regeren " De mensen zal het hart bezwijken van vrees, zoals in deze dagen van pestilentie en dood. Hoe moeten we komst van Jezus als Rechter afwachten? De Heer zegt het ons zelf: Weest dan nuchteren en wacht. Wie nuchter en wakker is,

heeft bewustzijn van wat hij doet, hij let op wat, om hem heen gebeurt. De kristen moet de zonde vlieden, met God en in Zijn gemeenschap leven en letten op de dingen, die om hem geschieden, dan kan hij de komst van de Here Jezus als Rechter met vertrouwen afwachten.

15 Desember. Derde Advent-Zondag.

JEZUS ALS MESSIAS.

Te lezen: Mattheus 11:1—19.

Gods Zoon is op aarde gekomen als Koning; Hij zal eenmaal wederkomen als Rechter, maar, gelukkig, Hij is ook gekomen als Messias. 't Woord Messias betekent hetzelfde als Christus, namelik Gezalfde. Onder 't Oude Testament werden profeten, priesters en koningen gezalfd, dit wil zeggen, het hoofd werd hen met speciaal daartoe bereide, heilige zalfolie overgoten. Zoek uit de Bijbel één of meer voorbeelden, dat iemand tot profeet, tot priester of tot koning, gezalfd werd. Voorbeelden: Aäron, Saul, David, enz. Laat de onderwijzer de kinderen hier naar vragen.

In 't hoofdstuk, dat we gelezen hebben, zegt de Here Jezus zelf, dat Hij de Messias is, die de Israëlieten verwachtten. Er is dus geen twijfel meer: De Heiland is gekomen! Johannes de Doper was door Koning Herodes gevangen genomen en in de tronk gezet. Er komen vrienden bij hem in de gevangenis, en deze spreken met hem over de Messias en nu wil Johannes weten, of Jezus reeds als Koning optreedt. Daar hoort hij nog niets van. Daarom stuurt hij zijn discipelen naar Jezus met de vraag: "Zijt gij degene, die komen zou, of verwachten wij een ander?" Daarop antwoordt Jezus: Zeg aan Johannes, wat gij hoort en ziet: De blinden worden ziende, enz. Jezus maakt hier aan Johannes duidelik, dat Hij reeds lang bezig is, het werk van de Messias te doen.

Hier is 'n schone gelegenheid voor de onderwijzer om te onderzoeken, wat de kinderen van de wonderen van de Here Jezus weten, wat zij onthouden hebben van Zijn Messiaswerk. Vraag ook hier weer naar voorbeelden. Aan 't slot van de les wijzen we er op dat het grootste werk van Jezus als Messias was, dat Hij zich zelf als offer gaf voor onze zonden, en dat Hij ook de Zaligmaker van de kinderen wil zijn.

22 Desember. Vierde Advent-Zondag.

JEZUS GEBOREN.

Te Lezen: Lukas 2:1—14.

De heerlike Kerstgeschiedenis is oud en blijft toch altijd even nieuw en fris. We geven daarom slechts een paar opmerkingen bij enkele woorden en uitdrukkingen.

In diezelve dagen (vers 1), dat is, in de dagen toen Johannes de Doper nog pas geboren was.

Keizer Augustus, was Keizer van het grote Romeinse Rijk, waarvan ook Judéa en geheel Palestina een deel uitmaakten. Augustus wilde weten, hoeveel mensen er in zijn uitgestrekt rijk woonden, daarom gaf hij 'n gebod, dat de gehele wereld, dat is alle delen van 't Romeinse Rijk, beschreven moesten worden. Alle namen van burgers moesten met hun gezinnen in de keizerlike boeken of registers worden ingeschreven. Naar oudjoods gebruik moesten Jozef en Maria hun namen te Bethlehem (= Broodhuis) opgeven, omdat zij afstamden uit de koninklike familie van David.

Geruime tijd voor de beschrijving gaan ze uit Nazareth naar Bethlehem: langs 't Jordaandal, voorbij Jericho, komen ze eindelik te Bethlehem. Daar gaan ze waarschijnlik thuis blijven, in een eenvoudige joodse woning, bij goede vrienden. Zo'n eenvoudige joodse woning bestaat ook nu nog slechts uit één kamer, zonder ramen en zonder schoorsteen. Tegen de éne muur is gewoonlik 'n soort van platform. Daarop slapen de bewoners van 't huis bij slecht weer, doch meestal vertoeven ze in de open lucht. Het huis wordt echter niet alleen bewoond door mensen, ook de kamelen, paarden, ezels, schapen, bokken, kippen en duiven vinden er een schuilplaats. Daarom vindt men er ook dikwels 'n krib in. En in zo'n nederig huis werd onze Heiland, de Koning der Koningen geboren. Er was geen aparte kamer voor Maria, geen aparte plek, waar ze haar zuigeling kon neerleggen. Ze windt hem daarom in doeken en legt hem neer in de kribbe.

Maak duidelik aan wie de geboorte van de Here Jezus het eerst wordt bekend gemaakt. Niet aan Koning Herodes, niet aan de Hogepriester of de voorname Joden, maar aan eenvoudige herders. Door wie? Door 'n engel, een spesiale boodschapper van God. De herders vrezen voor die Goddelike verschijning. Maar wat zegt de Engel? De herders gaan terstond naar de stad. Op hun weg horen ze 'n koor zingen, het schoonste koor, dat op aarde gezongen heeft, een koor van hemelse enge-

len. Wat zingen de engelen? Laat de onderwijzer, dat goed duidelik maken aan de kinderen. God geve, dat ook wij allen eenmaal mogen meezingen in 't koor van de heilige engelen.

29 Desember. Simeon en Anna.

Te Lezen: Lukas 2:25—38.

Jozef en Maria waren gelovige Israëlieten. Zij doen wat de Wet van hen vraagt. Alles wat de Wet vraagt, wordt m e t en d o o r de Here Jezus volbracht. Op de achtste dag wordt hij b e s n e d e n. Wij zouden zeggen g e d o o p t. En op de veertigste dag wordt Hij door zijn ouders aan God voorgesteld in de tempel. Toen de Israëlieten uit Egijpte trokken, werden alle eerstgeborenen van de Egijptenaren gedood, doch God spaarde de eerstgeborenen van de Israëlieten. Van die tijd af behoorden alle eerstgeborenen in Israël aan God en tot teken daarvan moesten ze, als ze ongeveer zes weken waren, aan de Here worden voorgesteld. (Zie Exodus iv. en Levitikus xii.)

De rijke moest dan 'n lam offeren; de arme kon volstaan met 'n paar tortelduiven of 'n paar jonge duiven. Zo doen ook Jozef en Maria. Zij komen naar de Tempel. Er is daar niets biezonders. Er zijn slechts 'n paar priesters om de offeranden te doen. Maria draagt de jonggeboren Heiland in haar armen; Jozef heeft de jonge duiven. Dan wordt de Here Jezus aan God voorgesteld en de priester offert de beide duiven. Dan schijnt alles afgelopen. Maar er zijn 'n paar stille toeschouwers geweest. De ene was 'n oude man, met de naam van Simeon. In heilige eerbied had hij alles gadegeslagen. Er wordt 'n schoon getuigenis van Simeon gegeven. Hij was rechtvaardig, vreesde God, wachtte op de komst van de Messias en de Heilige Geest was op hem. Die Heilige Geest had hem gezegd, dat hij niet sterven zou, vóór dat hij de Kristus gezien had. Die Heilige Geest had hem doen verstaan, misschien wel in 'n droom, dat hij juist op die morgen weer naar de Tempel moest gaan en dat hij dan de verwachte Messias zou aanschouwen. Hij neemt het Kind van de moeder af en neemt Het op zijn eigen bevende armen. Nu is hij tevreden, nu kan hij sterven. In zijn vreugde spreekt hij 'n heerlike lofzang uit: De Here Jezus is de Zaligheid voor alle volken, een Licht tot verlichting der Heidenen. Daarom moeten ook wij dat Licht onder de Heidenen, onder de kaffers doen schijnen. Maar er zal door de komst van Jezus ook strijd in de wereld komen.—Hoe? Tussen zijn vrienden en zijn vijanden. Een zwaard zal door de ziel van Maria gaan, als zij haar Zoon ziet lijden.

En na Simeon komt er 'n oude weduwe, een profetes in de tempel. Lees wat van haar gezegd wordt. Samen gaan die twee vromen de Here danken voor de verlossing, die Hij voor Zijn volk bereid heeft. Vol verbazing staren de priesters dit alles aan. Zo iets hebben ze nog nooit beleefd. Straks gaan allen heen.

PERSOONLIKE DINGEN.

Een zwaar verlies heeft weer het huis van Ds. Goddefroy. Emeritus predikant getroffen. Zijn zoon Edmond, niet lang gehuwd, is gestorven aan de griep. Ook horen we dat nog een zoon, Theo., krank is aan die ziekte. Moge de Heere deze bewaren. De oude grijsaard onze deelneming.

Verder stierf aan de griep onze vroegere leraar Ds. C. J. Ruijsch van Dugteren, nalatend een jonge weduwe. Wij betuigen ook haar onze simpathie, evenals aan prof. en mevr. Greyvensteijn, wier broeder de overledene was. Een vroom en eerlik man is in hem heengegaan.

In Pietersburg's pastorie, waar de vader niet thuis is, was ook ziekte onder de moeder en kinders. We vernemen echter dat ze beterend zijn. De Heere sterke haar allen en toone zijne macht aldaar.

Ds. H. C. M. Fourie is ook ernstig door de ziekte aangegrepen, maar was beterend. De Heer geve hem kracht.

Eveneens heeft de griep zijn verschijning gemaakt in de Pretoriase pastorie en Ds. van Broekhuizen op het bed geworpen. Voor zover we vernemen, is hij beterend, maar toch nog zwaar ziek. De Heere zij ook daar!

Ds. Vermooten was ziek maar beterend. Zijn kerk te Zeerust is gebruikt voor hospitaal.

Ook hebben we vernomen dat mevr. Ds. Prinsloo ziek is geweest. Zij is echter de Heer zij geloofd geheel beter.

Gestorven is Br. Diaken D. J. Pretorius van Bethal, een groot gezin achterlatend. Zijn weduwe en kinders, ook zijn oude vader D. J. Pretorius, betuigen wij onze deelneming en bidden wij Gods genadige vertroostingen toe.

De dood is ook geklommen in de vensters van Heidelbergs pastorie, en heeft daar de tweede dochter van de Redakteur gegrepen. Half September thuis gekomen, om, daar haar echtgenoot mnr. van Niekerk in Amerika vertoeft, een weinig te rusten, heeft zij terstond bij het uitbreken der ziekte hulp verleend waar nodig bij een private familie, en in het mannen tehuis van de Normaalschool. De 19e Oktober is ze gaan liggen, om niet weer op te staan, ofschoon, volgens de dokter geheel hersteld, is zij Zaterdag, 2 November, door hartkramp aangetast, en in een half uur bezweken. Zij was een zeer vriendelike verschijning, geliefd door allen, die haar kenden, vriendelik, zelfopofferend, innemend. Zij rust nu in haar Heer, wie zij in dienende liefde heeft gevolgd. Zondag, 3 November, brachten we haar ter ruste, in tegenwoordigheid ener grote schare. "Wij zwijgen den Heer."

Verschrikkelik groot is het aantal leraars dat in andere zusterkerken aan deze krankheid is bezweken, ook van leraars vrouwen. Wij noemen slechts Ds. T. Mulder van Philoppoli (O.V.). en Ds. G. J. Rousseau van Piet Retief, met zijne echtgenoote.

Dan is er droefheid en smart door de dood in Middelburg's pastorie, waar de oudste zoon van Ds. A. P. Burger is weggenomen: in Pretoria, waar de jeugdige echtgenote van de 2e leraar J. F. van Wijk, na een huwelik van 9 maanden stierf: in Burgersdorp, waar ook de echtgenote van de leraar Ds. du Preez, dochter van de Emeritus predikant G. Radlof, 't tijdelike met 't ewige verwisselde.

Waarlik de hand des Heeren is zwaar op ons land! Zal men zich onder deze tuchtigingen nu bekeeren: zullen de ellendige, niets beduidende, geen beginsel rakende kerktwisten nu ophouden Wij willen het hopen en bidden.

BERICHTEN.

Tengevolge van de zekte zijn alle kerkvieringen en kerkbestellingen in de war geraakt. In de meeste gemeenten is na 15 Oktober geen Nachtmaal meer gehouden. Verslagen zijn er dus niet, en de berichten en mededeelingen omtrent kerkdiensten onbetrouwbaar.

De Redakteur zal zich zeer verblijden wanneer kerkeraden hem willen kennis geven van het sterven van ouderlingen of diakens, of bekende broeders en zusters in hunne gemeenten.

DAGBREEK.

Swart, vóór die dagbreek, is die nag:
Op die luggolwe sweef daar sag
'n Trilling (als van still' verwagting)
Wat 'k hoor, in peinsend betragting.
Als 'k luister wat die Skepping praat
In die uur van die Dageraad.
Langs d' aard is dit donker:
Bij sterregeflonker,
Het duisternis alles versteek;—
In die oost'lug verrijs
Ligstrepe wat aanwijs
Dat die dageraad aan wil breek!
Dis als hoor ek 'n sug
Wat daar tril deur die lug—
Dis op Lig wat die Skepping wag
Aan die Oostekant ver
Verbleek al elke ster,
Vir die lig te sterk vir die nag!
In die hoogt' klim 'n danklied
Van vools—selfs die blom bied
Haar dank aan die Skepper van lig!
Die planete-lied ruis
In blouw verte—waar kruis
Hull' bane, deur Wijsheid gestig!

Die groot Heelal was eers nag,
Leweloos, stil,—daar was gin dag,
Van die Skepping gin prag te lees.
Oor d' afgrond, broedend, sweef Gods Gees.
Op 'n woord van goddelik gesag
Het die grote Chaos gewag:
In wagtende stilte,
In vóóraardse kilte:
Gewag op die koms van die lig!
Want lig, tog, bring lewe,
Deur Gods Gees gegewe:
Geestes geblaas—donkerheid swig!

"Daar sij lig!" spreek toe God!
—Eerste skeppingsgebod,
Wat iets uit niets het laat kom!
Uit niks kom daar lewe,
Deur Gods Gees gegewe:
Besieling in Chaos, eers stom!

In mij sondig hart is dit nag:
Mij belade gees roep en smag
Na die koms van Genade-lig
Wat daar vloei van Gods Aangesig,
Vir mij so dikwels verborge
Deur sonde en twijfel-sorge!

Hou ek in die duister
Van mij siel, 'n gefluister?
Dis die Gees, wat broedend dring,
Om die nag (van mij hart,
Wat om more-lig smart)
Genade-ligstrale te bring!
In die newels so swaar,
Ek beroering ontwaar—
Skeem'ring van lig—die dag breek aan!
Onbewus na om hoog,
Slaan ek skugter mij oog—
Hulp'loos stamelend—God verstaan!

Al die newels verdwijn,
Al die twijfel, die pijn,
Wat mij hart het laat sug so swaar.
Gods Lig, met voll' luister,
Beskijn twijfelduister—
Mij Dageraad, Kristus, is daar!

P. J. J. VENTER

Wij lezen in "De Kerkbode," het verenigd blad van de Nederduitsch Hervormde Kerken van de Kaap, Oranje Vrijstaat, Transvaal en Natal,

EEN WOORD.

Aan de Kerkeraden der Ned. Herv. of Geref. Gemeenten in Transvaal.

Geachte Broeders!

Het wordt algemeen erkend, dat, van wege de oorlogstoestand, de levensmiddelen zeer in prijs gestegen zijn. De Regering, zowel als andere lichamen in verband met publieke werkzaamheid, hebben derhalve goedgevonden ene oorlogstoelage toe te kennen aan alle ambtenaren, onderwijzers en werklieden, die een vast salaris trekken.

De vraag is bij mij ontstaan of ook onze kerkeraden er niet aan zullen denken hunne leraren in deze tijd ene oorlogstoelage te geven? *In meer dan éne pastorie wordt het moeielik gevonden 't huisgezin behoorlik te verzorgen.*

Ik geef dan bescheidenlik aan de hand, dat aan predikanten en zendelingen met een tractement tot op £350 10 percent, en met een tractement tot op £500 5 percent op hun salaris zal worden toegestaan. Deze regeling, waar mogelik in toepassing gebracht van het begin van dit jaar 1918.

Kerkeraadsleden moeten niet verwachten dat de leraar hierin het initiatief zal nemen. Als men de gedachte goed vindt, bespreek die dan in de eerste kerkeraadsvergadering.

A. J. LOUW,
Moderator Sijnodi.

Heidelberg, Tvl., 10 Oktober 1918.

De kursiveering is van de Redakteur van "De Hervormer."

(Ingezonden.)

"De Zoon des Mensen, als Hij komt, zal Hij ook geloof vinden op de aarde?"

Waarde Oom Sarel,

Ik wend mij vandaag tot u als iemand wat mij seker 'n gepast antwoord of uitleg sal kan gee op wat ek u graag sou wil voorhou na aanleiding van bovenstaande teks. Elke morre en aand sedert ons in die donkere daê lewe, wat oor ons gekom het deur die griep-plaag, kom daardie woorde in mij op. En mij siel voel bedruk daaroor, en nou moet ek dit uitstort, in die vertrouwe dat ek rus sal krij.

Als 'n dwarrelwind het die plaag sig uitgebrei (en brei sig nog uit). God alleen weet hoe ver, en eveneens weet net Hij wat ons nog voor die deur staan. Die betreurenswaardigste van al is nog dat die plaag sonder enige teenspraak aan die lig gebring het op hoe 'n lage peil naasteliefde staan en hoe klein ons geloof is! En die vraag het al bij mij opgekom: Het God nie die plaag gestuur met die doel om ons te sif of te weeg? Die een wat daar volmondig "Ja" op antwoord, die moet dan ook net so beslis toestem, dat weinige, seer weinige nie te lig bevonde is—en nog angsvalliger word die vraag: "Die Zoon des mensen, als Hij in onze dagen, deze donkere dagen, zou komen, zou Hij geloof vin[illegible] op de aarde "

Liewe Oom Sarel, die geskiedenis van die arme reisiger wat tussen Jeruzalem en Jericho onder moordenaars geval het, het sig duisendvoudig herhaal. En die priester en die leviet wat hom sien lê het en maar virbij gestap het—dit is tienduisendvoudig herhaal. En als ek so stil sit en nadenk, en mij voorstel dat Kristus vandaag op die wolke sou verskijn, dan hoor ek al die bittere verwijtwoorde: Ik was in de gevangenis, gij hebt wij niet bezocht—ik was hongerig, gij hebt mij niet gespijzigd—*Ik was krank en gij hebt mij niet bezocht.*

Die onweerswolke van die plaag was nog aan die opsteek, toe het ons vir ons al begin afsonder—

ja, so groot was die vrees, Oom Sarel, dat in een seker gemeente van ons kerk was die mense vir die Nagmaal opgekomen—die laaste Nagmaal vir meer dan een was dit, want daar is meer dan een van die gemeente die eeuwigheid in. Die voorgangers van die gemeente het besluit om Nagmaal en Doop in één sessie te hou—onder angstig jagen en vragen is des Heeren Dood herdag geworde—en die gemeente het vroeg die dag uitmekaar gespat—als skape wat nie 'n herder het. Waar is die Moses wat bij daardie geval kon sê: "Staat vast, ziet het heil des Heeren"?

Instede van vas en kalmte te bewaar, instede van te toon dat ons nie Gods werk halverwege verrig, hoe die storms ook dreig, spat ons uitmekaar.—De Zoon des mensen, als Hij komt, zal Hij ook geloof vinden?

En toe die storm losgebars het, en toe die eeuwigheid slagoffers sonder tal begin te eis, het ons vir ons opgesluit in ons huis. Die angskrete van arme, die benouwdheid van weduw en wees—die roepstem: "Kom en help!" het alleen ten antwoord gekrij: Ek sal mij nie aan die gevaar blootstel. Is dit die opvatting van ons kristene oor naasteliefde? Is dit die vrugte van vroom praatjies in sonnige dae? De Zoon des mensen als Hij komt, zal Hij ook geloof vinden?

Oom Sarel, nou moet ek u nog die ergste mededeel: U ken Gods Woord, en ook weet u wat die plig van die Herder is.—Volgens Johannes 10 moet die Herder wijs wie hij is, als die wolf onder die skape is. En weet u, Oom, dat daar vandaag Herders is wat nog bij dit alles doodstil sit in die pastorie? Weet u dat selfs die noodkreet van stervende lede van hulle gemeente hulle nie beweeg het hulle te verroer? De Zoon des mensen, als Hij komt, zal Hij geloof vinden op de aarde? N e e n. Hij zal Zijne dienstknechten slapende vinden!! Hij zal ze vinden etende, drinkende, terwijl ellende en nooddruft elkaar rondom hen verdringen!!

Soo'n herder en leraar, hoe sal hij sijn gemeente weer in die gesig kan sien? Hoe sal hij weer hulle vertrouwe terug win? Hoe sal hulle hom kan glo als hij so ewe vroom van die kansel vir hulle op God wijs? Hoe sal hij sij Meester in die gesig kan sien, als Die hom sou rekenskap vra? Of is hij maar 'n huurling wat vlug als die wolf kom?

Waarde Oom, nou hoor ek al pertij sê: Ja, maar ek hoef mij nie noodeloos in gevaar te stel. Ja, dis waar—maar als krete oor hulp jou ore laat suis—als jij sien die helpers val een vir een, en jij w e e t daar is dringende hulp nodig—sê mij Oom, is dit dan God versoek en jouself nodeloos in gevaar begewe als jij na vore kom, en 'n helpende hand bied? Oom weet, die spotters met Godsdiens tree elke dag driester op. Oh, en wat het ons hulle tog nou stof gegee om ons te hekel—wat is ons opvatting van kristen plig? Dit: ek sit stilletjies in mij lekker warm huis—ek slaan vroom mij hande oormekaar en sê: die Here sal wel uitkoms gee—Oom, ek het nog nie antwoord gekrij op: De Zoon des mensen, als Hij komt, zal Hij ook geloof vinden?

Op de vraag van Br. V. later een antwoord. Nù alleen deze opmerking. Wat hij vertelt van zekere gemeente en zekere leraars is niet van allen waar. De meeste leraars onzer kerk hebben geen gevaar geschuwd en hebben meer gedaan dan zij konden. Mag er een geweest zijn, die beantwoordt aan de voorstelling van Br. V., dan is hij een uitzondering. Er is v e e l naastenliefde getoond door ons volk, veel plichtsbesef door onze leraars.

OOM SAREL.

Krugersdorp, 31 Oktober 1918.

Wegens de Spaanse griep werd ons Nachtmaal, die bepaald was op 27 Oktober uitgesteld, ook kon er geen Kerkeraadsvergadering gehouden worden, daar er maar 7 leden tegenwoordig waren.

Er werden echter 17 nieuwe leden op Zaterdag voorgesteld, en 10 kinderen Zondag door den doop in de kerk ingelijfd.

De Heer heeft ook tot ons hard gesproken door ziekte en dood. Ouderling Esterhuize heeft ook een groot dochter afgegeven, en Broeder A. Vorster een groot zoon; ook is een zoontje van Broeder J. Human door kookwater verbrand, en verscheidene meer sterfgevallen, aan wie wij ons medegevoel en deelneming betuigen.

ALMANAK, 1918.

Door de ziekte en het sterfgeval in het huis van de Redakteur is het mogelik, dat de uitgave van de Almanak en de Zondagschoolboekjes wat vertraagd wordt. We zullen evenwel ons best doen nog tijdig klaar te komen, en verzoeken vriendelik voor 1 December opgave van het getal boekjes voor Zondagschool en Almanakken nodig. We drukken maar een beperkt getal omdat alles zo duur is, en willen daarom gaarne weten hoeveel ieder nodig heeft, opdat we niemand teleurstellen.

Droogekraal, 30 Okt., 1918.

Goede morgen, Oom Sarel! Ik hoop dit ga Oom en Tante en die kinders nog goed in deze dagen van bezoeking. Oom, mijn huisgezin en ik zelf is nog gespaard van die gevreesde ziekte. Wat zegt U Oom, is het niet tijd dat God zijn volk moet bezoeken? Van onze zonden, Oom, ik ben overtuigd, dat deze ziekte hier is om ons als volk terug te brengen. Denkt Oom niet dat ons leef nou in de tijd van de Grote Draak in Openbaring? Ja, Oom, ik verwacht als kind van God nog meer en harder slagen als thans, want vandag spot men hier bij mij nog en zegt ja, dis maar net die kakies wat sterf aan die griep, anderen hebben vrees, anderen gebruiken lelike uitdrukkingen.

Nu, Oom, iets anders. En wel over de gemeenteleden en haar predikant; wat zegt Oom nou! Diezelfde Kerkeraad wat bij die Aardse Hof zijn zaak verloren heeft, gebruikt weer die slimme politiek, en neemt een besluit dat mnr. net maar moest bedanken omdat die Hof zo besloten heeft, maar zij zal tog die leden die geprotesteerd hebben vinden tamteren en hun oude leraar weer beroepen. Zulk een klagt is reeds hangend. Nou, mijn waarde Oom, is het niet tijd dat die Heer ons moet bezoeken en ook hard slaan?

Verder Oom, wat is uw opinie over die drankhandel? Maar Oom, wat zegt u van die Sijnodale besluit van die zusterkerk? Ik ben eendag te Heidelberg op een grote vergadering van een van ons volksmannen geweest, en daar werd een vraag gesteld om verbetering van die schandelike drankwet en werd toen, door vragen, een plan gegeven hoe om te begin, en weet Oom wat zegt die volksman? Dit: Mijn vriend, ik wil niet die man wees wat uw plan ten uitvoer wil bring, want men zal net zijn kop in een bijennest steken en dat kwam van die kant van predikanten. Weet u, vroeg hij, wie is die maker van die schandelike drankwet? Onze predikanten. Oom Paul zegt hij was net zo in moeilikheid met drank verkoop als ons, en toen is die mijnheren bij Oom Paul gekomen en heeft die wet zo aanbevolen als ons dit vandag het. En Oom, weet u, men zat dit aantehoren, en werkelik die Sijnodale Kommissie zegt dat die tansbestaande wet niet zo slecht is. Hoe lijkt dit ver Oom? Mijn waarde Oom, ik ga volkomen met Oom zijn opinie saam van vrij drink van wit en zwart, maar moet die witman zijn ondergang neem om de zwarte vooruit te bring? Ik zien tog neef Willem deelt ook Oom zijn opinie. Het is baja goed dat ons in hierdie zaak bijmekaar staan. Nou Oom, ik vrees dat van die personeel nog ziek zijn, en dat mijn brief reeds te lang is; nog net dit: In een vorige brief heb ik beloofd u een paar nieuwe intekenaren te sturen. Nou, Oom, u weet dat ons Nachtmaal is wegens die ziekte voor onbepaalde tijd uitgesteld, maar ik stuur Oom een naam; die geld hoop ik spoedig te sturen. Ja, Oom, dis nou vrede heb ik gezegd; maar nou is van die anderkant weer wat kwaad is, en dreigt om die kerk te verlaat. Ja, Oom, als een predikant in onze tijd spreek niet naar ons zielsbehoefte, maar naar ons opinie van ons politiek, dan wil men hem niet zien; ik wens van hart, dat Ds. Kühn dit weet, en hiervan een preek maak als hij weer hier mogt kom. Nou, beste groete, Oom, ook aan Tante.

Van Oom zijn vriend,

OU TOM.

Antwoord aan Ou Tom:

Dat meer plagen zullen komen is gans niet onmogelijk: dat er gespot wordt is overeenkomstig Lukas 17: 26—32.

Wat Ou Tom zegt omtrent de Kerkeraad en leraar, die het proces verloren hebben dit: indien zijn mededeeling waar is, heeft de pest hen nog weinig geleerd, en zeker niet d i t, dat de Kristenen zullen ophouden met twisten over stoffelike dingen. Verder kan de leraar aan die knoeierijen zelf het best een einde maken door te zeggen: beroep mij niet: 't is voor niet, en als men dan toch dwaas is om het wel te doen, eenvoudig te bedanken. Oom denkt de leraar, die een zeer verstandig man is, zal dit ook wel zo doen. Over de drankkwestie verwijst Oom naar de brief van Neef Willem, en het spreekwoord: bloed is dikker dan water. Ook de kerk moet eerst zorgen voor de huisgenooten des geloofs.

Dank voor de moeite om de koerant meer te verspreiden. Aan het opgegeven adres zal een nummer worden gestuurd.

OOM SAREL.

STRIJDPAN.

Strijdpan is de naam van een van de nederzettingen, waar een getal families woont, die vroeger in de grote steden gewoond hebben en nu in de gelegenheid gesteld zijn door de Regering om weer grondeigenaars te worden.

Van het begin af is hier telkens kerk gehouden en onverschillig van welke der drie Hollandse kerken de predikant overkwam, allen, die kondon koonden de diensten bij.

Deze diensten werden eerst gehouden in de oude school, maar daar was het licht heel slecht, en er was dikwijls niet plaats voor allen, en als het

soms stormde of regende, dan lekte het en tochtte het zo erg, dat de dienst bijna niet gehouden kon worden. Eindelik was dit gebouw geheel onbruikbaar en verhuisden wij naar de mooie nieuwe school, maar het verlangen werd al sterker naar een eigen geschikte kerkzaal, en eindelik heeft de Regering verlof gegeven de oude gebouwen af te breken, het bruikbare materiaal te verwerken en het overtollige te verkopen en een nieuw gebouw op te trekken.

Dit werk is in handen genomen en voltooid voornamelik door de inspanning van de Hervormde Kerkeraadsleden, die bazaars hielden en kollekteerden, en bouwden en werkten, totdat op Woensdag, 16 Oktober, de plechtige inwijding kon plaats hebben.

De Minister van Landen, met enige leden van zijn departement, waren uitgenoodigd, doch alleen de heer Duminy kon overkomen om de Regering te vertegenwoordigen.

Van de predikanten, die uitgenoodigd waren, hadden Ds. P. Postma en Ds. J. M. Louw bericht gezonden dat zij niet konden komen; Ds. du Plessis, die nog op het laatst verwacht werd, bleek ook verhinderd te zijn, zodat Ds. Brandt alleen de dienst moest leiden. De kerkzaal ziet er keurig uit, met zes vensters, een ruime voordeur, een grote konsistorie-kamer, een flinke preekstoel, drie lampen, en alles netjes geverfd en goed stevig opgetrokken.

Er waren nog geen banken bij de inwijding, maar er zijn 26 banken gemaakt, die nog wel niet het gehele gebouw zullen vullen, maar gemakkelike zitplaats zullen geven voor meer dan honderd personen. Als er later wat meer geld is, zullen nog meer banken gemaakt worden.

Het voornaamste is, dat er geen schuld is, maar alles betaald kan worden. Ds. Brandt hield de inwijdingsrede naar aanleiding van Ps. 84:1, en herdacht de lotgevallen en geschiedenis van dit gebouw, en wees o.a. op Gods leiding en zijn zegeningen in verband met dit Huis Gods.

Een koor onder leiding van de heer van Wijk had enige psalmen en gezangen ingestudeerd, die alleen of samen met de gemeente gezongen werden.

De heer Duminy sprak zijn grote waardeering uit over het werk, dat gedaan was, en verzekerde de gemeente van de tevredenheid van de Regering

De kerkzaal zal staan onder beheer van een kommissie, bestaande uit de predikanten der drie Hollandse kerken en twee kerkeraadsleden van elke gemeente.

Een stuk grond rondom de kerkzaal zal toegemaakt worden en in een hoek van de "reserve" zal een kerkhof afgezonderd worden.

Alle aanwezigen keerden dankbaar huiswaarts, met het vaste vertrouwen, dat deze kerkzaal een middelpunt zal zijn van zegen voor de gehele nederzetting.

Gelieve onderstaande regelen te plaatsen in onze kerkblad "De Hervormer" als volgt:

Op den 5 en 6de Oktober, 1918, hebben wij hier te Zwartruggens Avondmaal gevierd. De opkomst was zeer goed. Ds. Ennis van Klerksdorp was overgekomen om onze leraar Ds. Kühn te helpen. Reeds Vrijdagavond, de 4de, was bijna heel de gemeente tegenwoordig, bij welke gelegenheid Ds. Ennis optrad voor de gemeente, en een gedeelte uit Godswoord las waar staat: "Die ooren heeft die hore wat de geest tot de gemeente zegt, die overwint Ik zal hem geven te eten van het manna, dat verborgen is, en Ik zal hem geven een witten keursteen en op den keursteen eenen nieuwen naam geschreven welken niemand kent dan die hem ontvangt. En vraag aan de gemeente: zijt gij van die, die ooren heeft, en die de witten keursteen wilt ontvang. En zegt verder tot de gemeente dat zij nu gezongen heeft Hoog om hoog het hart naar boven. En als zij de dag des Heeren niet onvoorziens wil zien komen, die naar zijn beschouwing niet meer ver is, moet zij hunne harten hoog houden, niet naar beneden, want er is een Beliäms geest onder de menschen, en dat de naam van Christus en de zaligmakende geloof de beste wapen is waarmede men er tegen moet strijden om in te gaan in het Koningkrijk der Hemelen.

Vrijdagavond 9 uren na de kerk was er Kerkeraadsvergadering ten einde nieuwe kandidaten voor Kerkeraadsleden te nomineren, daar de helft van de Kerkeraad nu volgens rooster moet aftreden, waar ook een tuchtzaak behandeld is geworden.

Zaterdagmorgen 9 uren was er een kleine bazaar door de zusters gehouden, welke geopend is door Ds. Kühn, die een zeer bemoedigende woord tot de zusters spreekt. 10 uur was er aanneming van kinderen; namiddag 3 uur voorbereidingsdiens door Ds. Ennis, bij welke gelegenheid 17 jonge broeders en zusters als lidmaten voorgesteld werden. Waarna de Eerw. Ds. Ennis tot de gemeente spreekt uit het woord des Heeren waar staat: En Abraham noemde de naam van die plaats. De Heere zal het voorzien. En zegt dat het een drievoudige verklaring is van gereedheid van elkander afscheid te nemen, en zegt dat er vele mensen zijn die zeggen hoe zal ik de zonde verlaten, maar het antwoord is hier. De Heere zal het voorzien, geef

u alleenlik aan hem over, en al gaat het moeilik in dit leven, volhard in het gebed en de Heere zal het voorzien.

Zaterdagavond 6 uur was er kinderdienst gehouden door Ds. Kühn, die een ernstig woord van waarschuwing tot de kinderen spreekt uit de geschiedenis van Ananiäs en Saphira.

Zaterdagavond, 8 uur, was er gemeentevergadering voor het kiezen van Kerkeraadsleden, onder welke het weer opkomt met een vreeslike storm van wind en regen, zodat de voorzitter verplicht was de vergadering een weinig te verdagen, met het zingen van een gezang vers, waarna voorzitter aan de gemeente medeelde dat door het weerlicht van diaken Jacobs een os hier buiten gedood was. Zondagmorgen, 10 uur, was er avondmaalsviering, bij welke gelegenheid Ds. Kühn het woord voerde, en eerst de namen van 19 leden die van verschillende zustergemeentens met attestatie zijn overgekomen afkondigen. Waarna hij uit het woord des Heeren spreekt waar staat: "Vrede zij u lieden en zalig zijn zij die niet zullen gezien en nochtans zullen geloofd hebben. Hij vraagt de gemeente: zijt gij ook van die, of zijt gij van die zoals Thomas: zegt dat menige jonge mensen somtijds zeggen, dat zij hun eerst willen bekeren wanneer zij getrouwd of oud zijn, maar, o, ijdel mens, wie weet of gij oud zult worden. De Heere heeft gezegd waar twee of drie in mijnen naam vergadert zal ik in het midden wezen. Komt zit aan de tafel des Heeren.

Vier tafels werden gehouden, twee bediend door Ds. Ennes en de andere door Ds. Kühn, onder wijle van de laatste tafel was Ds. Ennes genoodzaakt de kerk te verlaten, daar hij moest naar de statie om de trein te nemen voor zijn terugreis.

Zondagnamiddag zijn 24 kinderen gedoopt, na welke verrichtingen onze leraar spreekt uit het woord des Heeren en zegt aan de gemeente dat er 4 personen zijn die hen oordeelen. De 1ste is wat de wereld van hen zegt. De 2de is wat hun boesem vrienden van hen zeggen. De 3de is wat hun eigen geweten van hen zegt. En de 4de is wat God van hen zegt. En vraag aan de gemeente of zij ook wel die personen zijn, wat de wereld van hen denkt.

Zondagavond dankzegging spreekt de leraar naar aanleiding van de geboorte van de aarde, uit de Hemelse moeder, als ook over de verboden boom, en zegt dat hij zo jammer is, dat sommige mensen het zo verkeerd opvatten om te dinken dat Eva de boom was, en dat de gemeente moet verstaan dat het niet zo is, want in Gen. 1, vers 11, heeft God al de boomen gemaakt en eers in vers 26 heeft hij gezegd laat ons mensen maken.

Maandagmorgen ging de gemeente uit elkaar huiswaarts, een ieder scheen zeer verkwikt te zijn.

J. H. JOUBERT,
Scriba.

NACHTMAALSVIERINC.

12 en 13 Oktober, 1918, te Erasmus.

De opkomst was zwak. De meeste mensen zijn waarschijnlik aan 't koren oogsten. Tot grote teleurstelling lag onze plaatselike leraar Z.Eerw. Ds. H. C. M. Fourie ziek aan de Spaanse griep. De wagens van ouderling B. Coertse en J. J. Botha (diaken) moesten terug wegens ziekte in hun huisgezin. Ouderling P. T. Vermaak moest onder 't Nachtmaal de kerk verlaten ook wegens, naar gedachte, Spaanse griep. Door de aanwezigheid van Z.Eerw. Ds. L. E. Brandt werd echter weer veel vergoed. Z.Eerw. was hier als lid van de Hoog Eerw. Alg. Komm., die hier zitting hield in verband met enige ontevredenen in deze gemeente. Alle diensten werden waargenomen door Ds. L. E. Brandt.

Moge de Heer onze leraar spoedig herstnllen.

J.J.P.

DOODBERICHT.

Op de 2e November 1918 is te Heidelberg (Tvl.) overleden

Mevr. C. A. VAN NIEKERK (geb. VAN BELKUM),

tweede dochter van Ds. en Mevr. Jac. van Belkum.

Door anderen te helpen is zij zelf bezweken.

De diepbedroefde Ouders, Schoonmoeder, Broeders en Zusters.

Namens hen,

JAC. VAN BELKUM.

FONDS TOT ONDERSTEUNING VAN BEHOEFTIGE STUDENTEN.

Sedert de opgave in "De Hervormer" van 15 Maart is ingekomen:

	£	s.	d.
Van de gemeente Volksrust	1	15	3
Van de heer W. van Manen	0	10	0
Van de heer B. Greyling...	0	10	0
Van de gemeente Oostrand	2	19	6
Van de gemeente Johannesburg	1	16	1
Van de gemeente Rustenburg	6	12	0
Van de gemeente Marico	8	0	0
Van de gemeente Zwartruggens	5	6	2
Van de gemeente Standerton	2	15	6½
Van de gemeente Lichtenburg...	3	18	5
Van de gemeente Vereeniging...	3	17	5½
Van de gemeente Wolmaransstad	2	15	0
Va nde gemeente Heilbron	2	2	0
Van de heer Chr. Everts	1	0	0
Van mevr. Dreyer, gekollekteerd in Pietersburg	10	6	6
Van de heer J. H. Greyling	0	10	0
Van mevr. Posthuma	0	5	0
Van de heer J. Hoogland	0	5	0
Van de gemeente Memel	1	15	8
Van de gemeente Vrede	1	19	9
Van de gemeente Eendracht	4	1	11
Van de gemeente Johannesburg	1	1	11
Van de gemeente Marico	2	0	0
Van de gemeente Bethal	2	14	4
Van de heer Chr. Everts	0	10	0
Van de gemeente Oostrand	1	8	8
Van de gemeente Johannesburg	0	5	9
Van de heer J. H. Scheffer	5	0	0
Van de gemeente B'oemhof	2	0	0
Van de gemeente Marico	3	17	5

Hartelik dank aan de gemeenten die besloten hebben hun dankzeggings of een andere kollekte voor dit fonds af te staan en aan de vrienden die hun gaven gestuurd hebben.

v. BELKUM.
BRANDT.

Overleden aan de Spaanse griep, mijn jongste Broeder, FREDRIK JOHANNES BOLTON, in den ouderdom van 28 en ½ jaar, te Volksrust, op 24 Okt. nalatende zijn Echtgenoot met een kind slechts 8 dagen oud.

Treuren wij, want wie zou het wagen,
Den Hoogen Godheid aan te klagen.
De bedroefde Broeder en Zuster,

J. F. en A. E. BOLTON,
Krugersdorp.

ONTVANGSTEN VAN DE ALG. KASSIER.

	£	s.	d.	£	s.	d.
Alg. Fonds:						
Gem. Heilbron...	0	14	6			
Gem. Venterskroon	1	5	0			
Wolmaransstad	33	1	5			
Gem. Wolmaransstad	33	1	5			
L. P. Fouché...	1	1	0			
				36	1	11
Almanakken:						
Ds. J. v. Belkum	0	7	0			
A. van Jaarsveld	0	8	0			
				0	15	0
Roosters:						
A. van Jaarsveld				0	1	6
				36	18	5
Weduwfonds:						
Gem. Zwartruggens	1	3	0			
Gem. Marico	4	6	4			
Gem. Wolmaransstad	7	12	4			
Gem. Venterskroon	0	5	6			
Gem. Heilbron	1	4	10			
Gem. Bethal	1	18	6			
				16	10	6
Interest:						
F. G .P. Peters	7	10	0			
C. A. v. d. Plas	6	0	0			
L. P. Fouché	14	0	0			
P. Jansen	15	0	0			
A. N. Mitchell...	8	0	0			
Gem. Oostrand...	12	15	0			
S. Hugo...	4	7	6	67	12	6
				34	3	0
Theol. Kweekschool:						
Gem. Wolmaranstad				55	1	0
Studiefonds:						
Gem. Heilbron...	0	19	11			
Gem. Bethal	2	14	4			
Gem. Wolmaransstad... ...	3	15	10			
				7	10	1
Hervormer:						
Intekening	9	0	0			
Advertenties	9	0	0			
				18	0	0

H. J. L. Th. ROORDA.